

USKOT-FOORUMIN TUKIKYSYMYKSET YHDENVERTAISUUSUUNNITTELUUN

Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisilla, työnantajilla sekä koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjillä on velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan sekä ryhdyttävä tarvittaviin edistämistoimenpiteisiin.

Tiettyjen edellytysten täytyessä näiden toimijoiden on myös tehtävä suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi, eli yhdenvertaisuussuunnitelma.

USKOT-foorumi on koontanut uskontoon liittyviä kysymyksiä eri toimijoille, joita nämä voivat käyttää apuna arvioidessaan yhdenvertaisuuden toteutumista työpaikalla ja/tai laatiessaan yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Näitä kysymyksiä voi hyödyntää mikä tahansa toimija, joka haluaa kehittää toimintaansa yhdenvertaisemmaksi.

Työnantaja

- Huomioidaanko työpaikan tilaisuuksissa uskonnolliset ruokavaliot?
- Onko työpaikalla mahdollista rukoilla tai hiljentyä?
- Onko työaikoja mahdollista mukauttaa huomioiden uskonnolliset juhlapyhät
  - esimerkiksi; voiko työntekijä saada oman uskonnon juhlapyhä vapaaksi, tai voiko työntekijä mennä perjantairukoukseen?
- Miten työpaikalla puhutaan uskonnoista ja uskovista? Onko uskovaisilla turvallinen olo työpaikan (vapaamuotoisissa) keskusteluissa?
- Onko työpaikalla mahdollista tehdä järjestelyjä, joilla vältettäisiin henkilön velvoittaminen vakaumustaan loukkaaviin työtehtäviin?
- Sallitaanko työasuohjeistuksessa uskonnollinen pukeutuminen ja uskonnollisten symbolien käyttö?
  - Mikäli uskonnollista pukeutumista tai siihen liittyvien symbolien käyttöä halutaan rajoittaa, onko tälle kyse tosiasiallisesta, esimerkiksi turvallisuuteen tai hygieniaan liittyvästä syytä, jota ei voi ratkaista muuten?
- Kuinka henkilöstöhallinnon ja/tai esihenkilöiden toimesta puututaan tai on varauduttu mahdollisiin uskonnon perusteella tapahtuviin syrjintätilanteisiin?
- Tarjoaako työnantaja esimerkiksi koulutusta tai tukimateriaaleja uskonnonvapauden edistämiseksi?

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjä

- Huomioidaanko lasten/nuorten uskonnolliset pyhät toiminnassa?
- Onko oman uskonnon juhlapyhä mahdollista saada vapaaksi?
- Huomioidaanko lasten/nuorten uskonnollinen ruokavalio?
- Onko koulussa rukoiluun tai hiljentymiseen sopivat tilat?
- Onko toiminnassa huomaamattomia toimintatapoja tai asenteita, jotka vaikuttavat yhdenvertaisuuteen jopa lasten kesken?
- Onko henkilökunnalla/opettajilla tietoa eri uskonnoista, jotta lasten/nuorten tarpeet voidaan huomioida?
  - Esimerkiksi; huomioidaanko itsenäisyyspäivätanssien/vanhojentanssien aikaa ne oppilaat ja opiskelijat, jotka eivät voi tanssia vastakkaisen sukupuolen kanssa uskonnollisista syistä?
- Kuinka koulun henkilökunta edistää lasten/nuorten uskonnollista ja/tai maailmankatsomuksellista yhdenvertaisuutta?
- Onko lapsilla ja nuorilla mahdollisuus halutessaan pukeutua oman uskontonsa edellyttämällä tavalla esimerkiksi liikuntatunneilla?
- Onko koululla/päiväkodilla toimintamalli tilanteisiin, joissa (uskontoon perustuvaa) syrjintää tapahtuu?
- Kuinka koulun/päiväkodin toimesta puututaan tai on varauduttu mahdollisiin uskonnon perusteella tapahtuviin syrjintätilanteisiin?

Viranomainen

- Huomioidaanko viestinnässä uskonnolliset vähemmistöt? Toivotetaanko esimerkiksi sosiaalisessa mediassa hyvää joulua, mutta ei esimerkiksi hyvää hanukkaa tai iidiä?
- Huomioidaanko oman toiminnan vaikutukset uskonnollisiin ryhmiin ja vähemmistöihin? Miten?
- Tulisiko uskontolukutaidon olla osana työhön perehdytystä?
- Ymmärretäänkö asiakkaiden uskontoon liittyvät tarpeet ja rajoitukset?
  - esimerkiksi; onko sosiaali- ja terveyspalveluissa tosiasiaa mahdollisuus vaikuttaa työntekijän sukupuoleen?
  - esimerkiksi; TE-toimistossa ei veloiteta hakemaan töitä, jota ei pystyisi uskontoon liittyvien velvoitteiden takia tekemään
- Koulutetaanko henkilöstöä uskonto- ja vakaumussensitiiviseen työhön, ja onko siihen tarjolla tukea?
- Tehdäänkö uskonnollisten yhdyskuntien kanssa yhteistyötä? Tunnistetaanko uskonnollisten yhdyskuntien merkitys viranomaisen hallinnonalalla, esimerkiksi kotoutumisessa?

